

РЕШЕНИЕ

№ 1368

гр. София, 30.12.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на единадесети ноември през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Мария Яначкова

Членове: Десислава Б. Николова
Миглена Йовкова

при участието на секретаря Ваня Ил. Иванова
като разгледа докладваното от Мария Яначкова Въззивно гражданско дело № 20241000500471 по описа за 2024 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

С решението № 57 от 29 ноември 2023г. по гр. д. № 364/2019г. Видинският окръжен съд е осъдил МНОГОПРОФИЛНА. БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ "СВЕТА ПЕТКА" ЕИК 105515902, област Видин, община Видин, гр. Видин 3700 ,ул. „Цар Симеон Велики“ № 119 ДА ЗАПЛАТИ на Й. Т. Я. с ЕГН *****, гр. *** ул. „***“ № ** обезщетение за претърпените неимуществени вреди - морални болки и страдания от смъртта на майка й Д. П. Й., настъпила на 15.10.2014г. в болничното заведение, в размер на 200 000 лв. /двеста хиляди лева/, ведно със законната лихва от 09.10.2016г. до окончателното изплащане на дължимата сума, като иска за заплащане на законна лихва върху главницата за периода от 15.10.2014г. до 09.10.2016г. отхвърлил като погасен по давност; осъдил МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ "СВЕТА ПЕТКА" ЕИК 105515902 област Видин, община Видин, гр. Видин 3700, ул. „Цар Симеон Велики“ № 119 да заплати на адвокат М. П. от Софийска адвокатска колегия с адрес гр.***, ул. „****“ №** ,ет. *,офис * адвокатско възнаграждение

за процесуално представителство на Й. Т. Я. с ЕГН *****, гр. **, ул. „***“ № ** в размер на 12 650 лв.; осъдил МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ "СВЕТА ПЕТКА" ЕИК 105515902 област Видин, община Видин, гр. Видин 3700, ул. „Цар Симеон Велики“ № 119 да заплати на А. Т. Я. с ЕГН *****, гр. ** ул. „***“ № ** обезщетение за претърпените неимуществени вреди - морални болки и страдания от смъртта на майка й Д. П. Й., настъпила на 15.10.2014г. в болничното заведение, в размер на 200 000 лв. /двеста хиляди лева/ ведно със законната лихва от 09.10.2016г. до окончателното изплащане на дължимата сума, като иска за заплащане на законна лихва върху главницата за периода от 15.10.2014г. до 09.10.2016г. отхвърлил като погасен по давност; осъдил МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ "СВЕТА ПЕТКА" ЕИК 105515902, област Видин, община Видин, гр. Видин 3700, ул. „Цар Симеон Велики“ № 119 да заплати на адвокат М. П. от Софийска адвокатска колегия с адрес гр.София, ул.“Св.св.К. и Методий“ №22, ет.3, офис 6 адвокатско възнаграждение за процесуално представителство на А. Т. Я. с ЕГН *****, гр. ** ул. „***“ № ** в размер на 12 650 лв.; осъдил МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ "СВЕТА ПЕТКА" ЕИК 105515902 област Видин, община Видин, гр. Видин 3700, ул. „Цар Симеон Велики“ № 119 да заплати на П. Т. Я. с ЕГН *****, гр. ** ул. „***“ № ** обезщетение за претърпените неимуществени вреди - морални болки и страдания от смъртта на майка му Д. П. Й., настъпила на 15.10.2014г. в болничното заведение, в размер на 200 000 лв. /двеста хиляди лева/ ведно със законната лихва от 09.10.2016г. до окончателното изплащане на дължимата сума, като иска за заплащане на законна лихва върху главницата за периода от 15.10.2014г. до 09.10.2016г. отхвърлил като погасен по давност; осъдил МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ "СВЕТА ПЕТКА" ЕИК 105515902, област Видин, община Видин, гр. Видин 3700, ул. „Цар Симеон Велики“ № 119 да заплати на адвокат М. П. от Софийска адвокатска колегия с адрес гр.София, ул.“Св.св.К. и Методий“ № 22, ет. 3, офис 6 адвокатско възнаграждение за процесуално представителство на П. Т. Я. с ЕГН *****, гр. ** ул. „***“ № ** в размер на 12 650 лв.; осъдил МНОГОПРОФИЛНА БОЛНИЦА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ "СВЕТА ПЕТКА" ЕИК 105515902, област Видин, община Видин, гр. Видин 3700, ул. „Цар Симеон Велики“ № 119 да заплати по сметка на Окръжен съд-Видин

държавна такса върху всеки един от обективно съединените искове в общ размер на 24 000 лв. Решението е постановено при участието на трето лице помагач „ДЗИ Общо Застраховане“ ЕАД.

Производството пред въззивния съд е образувано по въззивна жалба на МБАЛ „Света Петка“ АД срещу решението по гр. д. № 364/2019г. на ОС – Видин. Изводимо от искането в нея се атакува решението в осъдителните му части. С доводи за неправилност на решението, концентрирани върху нарушения на материалния закон (чл. 52 ЗЗД) при определяне на претендираните обезщетения, като се акцентира върху малката възраст на децата и на обстоятелството, че неимуществените вреди са доказвани само със свидетелски показания на близки роднини, се сочи, че справедливият размер на обезщетенията варира в диапазона между 110 000 лв. - 130 000 лв. С молба от 10.04.2024г. жалбоподателят е уточнил, че иска от съда да отмени изцяло обжалваното решение, а евентуално (неправилно квалифицирано като „алтернативно“) да отмени решението над присъдените размери на обезщетенията от 110 000 лв.

Й. Т. Я., А. Т. Я. и П. Т. Я., представлявани от своя баща и законен представител Т. Т. Я., са оспорили въззивната жалба с доводи, че същата е нередовна, а по същество неоснователна по отношение на изразеното недоволство от размера на присъдените обезщетения поради търпените изключително интензивни неимуществени вреди от тях като малолетни деца по повод смъртта на майка им.

Третото лице помагач на ответника не е взело становище в открито заседание пред въззивния съд по жалбата на подпомаганата страна.

Във връзка с доводите на ответниците по въззивната жалба, САС намира, че въззивната жалба е допустима – в нея се съдържа искане, с което съдът е сезиран (чл. 260, т. 4 ГПК). Липсата на оплаквания срещу основанието на исковете, прието за установено от първоинстанционния съд, касае „ефективността“ на въззивната жалба – правният резултат, който може да бъде постигнат посредством нея, и ще бъде преценявано по същество на спора в рамките на правомощията на въззивния съд, правораздаващ при условията на ограничен въззив (чл. 269 ГПК).

За да постанови решението си, първоинстанционният съд е приел в

решаващите си мотиви, че е установено по делото, че непосредствената причина за смъртта на родилката Д. Й. е острата следкръвоизливна анемия, получена като усложнение на атонично маточно кръвотечение при плацента превия, последвана от финално развилия се ДИК (дисеминирана интравазална коагулация)-синдром. Отчел е, че след като е отменено постановлението за прекратяване на наказателното производство срещу д-р Е. за престъпление по чл. 123, ал. 1 НК за причиняване на смърт поради немарливо изпълнение на правнорегламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност, - което е било прекратено поради идентичност на предмета на НП с проведното се административно-наказателно производство, приключило с влязло в сила наказателно постановление, с което било наложено административно наказание „глоба“ на лекаря (поради това, че не е констатирал състоянието на „акушерска спешност“, настъпилите усложнения при операцията на Д. Й. и не е предприел действия по овладяването ѝ), - е постановена осъдителна присъда срещу д-р Е.. С влязлата в сила на 07.08.2023г. присъда, постановена по НОХД № 202/2019г. от Окръжен съд-Монтана, д-р Е. като оператор – ръководител на операционен екип „лекар – ординатор акушер - гинеколог“ в АГО е бил признат за виновен за причиняване на смърт на родилката Д. Й. на 15.10.2014г. при планово „Секцио Цезареа“ поради немарливо изпълнение на правнорегламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност - упражняване на медицинска професия „лекар“, като е осъществил от обективна и субективна страна състава на престъплението по чл. 123, ал. 4 вр. ал. 1 НК, тъй като е направил всичко зависещо от него за спасяването на пострадалата. С присъдата е признато, че д-р Е. е нарушил нормативно предписано поведение, регламентирано в :т. 1 „Акушерска спешност“, - т.1.2 от дял V, гл. 15 „Специални изисквания за качеството на медицинската помощ при акушерска спешност“ на медицински стандарт „Акушерство и гинекология“, приет с Наредба № 12/21.07.2014 г. , т. 9 и т. 10 от раздел 2 „ Организация на диагностичната и лечебна дейност и на грижата за пациентите“ от Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на отделение „АГ“ при МБАЛ Видин, както и чл. 80 от Закона за здравето (регламентиращ, че качеството на медицинската помощ се основава на медицински стандарти, утвърдени по реда на чл. 6, ал. 1 ЗЛЗ и правилата на добрата медицинска практика, утвърдени по реда на чл. 5, т. 4 ЗСОЛЛДМ) и чл.81, ал. 2, т. 1 ЗЗ –

на принципите за своевременност, достатъчност и качество на медицинската помощ. В присъдата е прието, че с поведението си при оперативното изграждане д-р В. Е. е нарушил тези принципи, тъй като не е преценил изцяло оперативния риск, не е взел своевременно единственото правилно решение по отстраняване на матката на пациентката след като е установил затруднения при отстраняване на част от прирастналата плацента, не е поставил контролни дренаже, за да следи за наличие на кръвоизливи, не е наблюдавал пациентката непосредствено след цезаровото сечение и е реагирал твърде късно при късно разчетена и интерпретирана кръвна картина от последващото раждането изследване. Прието е още, че болницата, в която е работил подсъдимият /МБАЛ „Света Петка“ АД - Видин/, е имала приет Правилник за устройството, дейността и вътрешния ред на отделение „АГ“. В т.9, раздел II от същия е предвидено, че хирургичния екип в следоперативния период е имал задължението да осигурява постоянно следоперативно наблюдение на локалното и общо състояние на болната, на количеството и вида на отделените през дренажите секрети, на жизнените показатели и лабораторните отклонения, а в т. 10, касаеща родилната помощ, е записано, че лекарската дейност по водене на раждането, е с цел оптимален както за майката, така и за потомството, резултат, се осъществява посредством - а/ непрекъснато и комплексно диагностично обхващане; б/ динамично прогнозиране; в/ своевременно възприемане и прилагане на адекватна акушерска тактика. ВдОС е приел за установено въз основа на присъдата, че поведението на д-р В. Е. се е отклонило от тези предписани правила: след оперативното раждане той не е наблюдавал непосредствено и постоянно родилката, а е продължил с насрочените за деня други медицински манипулации; не е обърнал внимание на рязкото спадане на хемоглобина на родилката само 20 мин. след секцията и не го е интерпретирал правилно, не е поставил контролни дренаже, за да следи за евентуални кръвоизливи, след като по време на раждането е установил прирастнала част от плацентата; реанимацията не е била адекватна и своевременна. Всички нарушения на нормативно предписаното поведение, допуснати от страна на д-р В. Е., са в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с настъпилия вредоносен резултат - смъртта на родилката, както е прието във влязлата в сила и обсъдена от първоинстанционния съд присъда. В тази връзка ВдОС е приел с обжалваното в настоящото производство решение, че за противоправното

поведение на медицинския екип на ответната болница, участвал в предоперативната оценка на 14.10.2014г., в операциите и постоперативните грижи на 15.10.2014г., в частност за поведението на д-р Е., нарушил посочените в присъдата правила, отговорност носи болницата – ответник като възложител на работата. След като е анализирал гласните доказателства, събрани чрез разпит на 10 свидетели, ВдОС е приел и, че ишците – деца на починалата са претърпели и продължават да търпят съществени неимуществени вреди от смъртта на своята майка - болки, страдание, страх, мъка, липса на майчина грижа, непълнота в семейството, стрес, затруднения при общуването, тревожност. Приел е за детето Й., която е била на 4 години, че помни майка си и страда от липсата ѝ, и за да я компенсира прегръща ла близки жени, често се затваря в себе си, чувства се непълноценна, плаче на рождения ден на брат си и при вида на родители с деца. Другите две деца, въпреки че не помнят майка си, също според съда страдат много от липсата на майчината грижа. А., към момента на смъртта на майка си на 2 години, отказвала да се храни, будила се насън с писъци „мама“, плачела след непознати жени, не искала да излиза, не общувала с хората, търсила баща си, плаче, виждайки деца с родители, прегръщала учителките и леличките в детската градина, страда, че от училище я взема само баща ѝ. П. никога не е прегръщан и обгрижван от своята майка, е подчертал съдът, и постоянно питал защо я няма, изпитвал страх и несигурност при общуването си с деца и родителите им, казвал, че и той иска да има майка, врьщал се натъжен от детски празници, защото е „детето без майка“, споделял, че няма майка да го закриля при пререкания с други деца, казвал в детската градина, че неговата мама е в гробищата; казвал „мамо“ на гледачката Т. Ц., както и на баба си Й., като изпитвал панически страх последната да не умре. И трите деца, е посочил съдът, демонстрират страданието си при редовно посещение на гроба на майка си, привързани са много към св. Ц. - тяхната детегледачка, в която виждали майка и особено мъчително преживяват празника на майката Осми март, не желаят да празнуват рождените си дни, тъй като това им напомня, че нямат майка; и тримата посещават родния дом на майка си и се интересуват за детството ѝ; над леглото им е поставена нейна снимка. Съдът е обобщил, че безвъзвратната загуба на майката не може да бъде превъзможната от децата ѝ, които я осъзнават и чието бъдеще ще бъде белязано от огромната трагедия в семейството, като грижите на баща им и другите близки не могат да

компенсират тежката загуба, поради което е определил обезщетение по справедливост за търпените от ищците вреди в размер на претендираните суми от по 200 000 лв. Законна лихва върху определените обезщетения е присъдена от 09.10.2016г., поради основателността на релевираното от ответника правопогасяващо възражение за давност за вземането за лихва (чл. 111, б. „в“ ЗЗД), изтекла от 15.10.2014г. до 09.10.2016г.

Въззивният съд, в упражнение на правомощията си, уредени в чл. 269 ГПК, разяснени в ТР № 1/09.12.2013г. по тълк. дело № 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, намира, че решението на първоинстанционния съд, предмет на обжалване, е валидно и допустимо в обжалваните части, а като косвен резултат от решаващата си дейност счита същото за правилно в тези части по следните съображения :

Предявени са иски с правно основание чл. 49 вр. чл. 45 ЗЗД за заплащане на обезщетения за неимуществени вреди ведно със законната лихва, предмет на осъдителното решение на първоинстанционния съд. Иск се ангажиране на гаранционно-обезпечителната отговорност на ответника поради настъпилия на 15.10.2014г. вредоносен резултат – смърт на родилката Д. Й.. Въпреки че се обжалва изцяло осъдителното решение на ВдОС, оплаквания срещу основанията на исковите не са направени, както се отбелязва. Въззивният съд изхожда от установените в първоинстанционното производство неоспорени констатации, касаещи основание на иска, – осъществено непозволено увреждане (престъпление) от лекар – служител на ответника и въз основа на тях прилага материалния закон, уреждащ спорното правоотношение. Противоправното и виновно поведение, изразяващо се в нарушение при форма на вина небрежност на определени правила и принципи, както и вредоносния резултат от него, които въззивният съд приема за установени в решаващата си дейност, са установени, както е приел и първоинстанционният съд, с осъдителна присъда, задължителна за гражданския съд (чл. 300 ГПК; чл. 413, ал. 2 НПК). С нея акушер – гинекологът д-р Е., като оператор – ръководител на операционен екип, е бил признат за виновен за причиняването на смъртта на родилката Д. Й., приета за планова операция в ответната болница, за раждане чрез Sectio Caesarea („Цезарово сечение“) на третото си дете, като тази операция е поставена в основанията на исковите, предявени срещу ответника като възложител на работата, при изпълнението на която е причинен вредоносният резултат.

За да бъде ангажирана отговорността на ответника по иск с правно основание чл. 49 ЗЗД ищецът следва да докаже по безспорен начин кумулативното наличие на следните предпоставки: противоправно поведение на служител на ответника (лице, на което е възложена работа) при или по повод изпълнението на работата, без да е необходимо да е нарушена конкретна правна норма, а е достатъчно да се нарушено общото правило да не се вреди другиму; претърпени от ищеца вреди и причинна връзка между тях (чл. 154, ал. 1 ГПК). Съгласно разпоредбата на чл. 45, ал. 2 ЗЗД ищецът не дължи да доказва, че поведението на служител на ответника е виновно. Отговорността на възложителя на работата възниква и тогава, когато не е установено или не е възможно да се установи кой конкретно служител (лице, на което е възложена работата) е извършил непозволеното увреждане. Предпоставките на презумпцията – елементите на обективното основание на отговорността - се доказват, както се посочи, от ищеца, а делинквентът (носещият гаранционно-обезпечителна отговорност) може да обори презумпцията за вина с обратно доказване, за да обори субективното основание за отговорността, което се презумира, - ако се установи причиняването на вреда, то законът заключава, че лицето-причинител е действало и виновно.

Претендираната в процеса отговорност е за нарушение на основния принцип в хуманната медицина „да не се вреди на пациента“, специфичен израз на общия принцип „да не се вреди другиму“, прогласен в чл. 45 ЗЗД. Съгласно чл. 79 (ред. до ДВ, бр. 102 от 2018г., в сила от 01.01.2019г.) от Закона за здравето, медицинската помощ в Република България се осъществява чрез прилагане на утвърдени от медицинската наука и практика методи и технологии. Правото на медицинска помощ се осъществява при прилагането на основни принципи, измежду които своевременност, достатъчност и качество на медицинската помощ (чл. 81, ал. 2, т. 1 ЗЗ). Качеството на медицинската помощ се основава на медицински стандарти, утвърдени по реда на чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения (в отнасящата към датата на деликта редакция), и на Правилата за добра медицинска практика, приети и утвърдени по реда на чл. 5, т. 4 от Закона за съсловните организации на лекарите и лекарите стоматолозите (чл. 80 ЗЗ). Отговорност за медицински деликт (лекарска грешка) възниква при всяко неизпълнение на

професионалните задължения на лекаря за и при извършването на изследвания, консултации, лечение и др. медицински дейности, вкл. при недиагностициране на заболяване и поставянето на неправилна диагноза, което се намира в противоречие с утвърдените от медицинската наука и практика методи и технологии, с медицинските стандарти, както и с основните принципи на правото на медицинска помощ - своевременност, достатъчност и качество на медицинската помощ, в резултат на което е причинено увреждане на пациента. При осъществяването на медицинска помощ с лечебна цел лекарят е адресат на задължение за определено поведение, упражняването на лекарската дейност се подчинява на императивни правила и отговорност за вреди за нарушение на основния принцип за неувреждане на пациента се носи само, когато той е нарушен поради противоправно поведение на лекаря и наличие на причинна връзка с увреждането. В разглеждания случай, с оглед обстоятелствата, на които са основани исквете и постановената осъдителна присъда, обсъдена по-горе, ищците са провели при условията на главно и пълно доказване (чл. 154, ал. 1 ГПК), доказване, че поведението на опериращия родилката лекар е било неправомерно – с него е нарушено нормативно предписаното и описано в присъдата за дължимо поведение, в резултат от което е последвал вредоносният за родилката резултат чрез отнемане на най-висшето благо – човешкия живот. Следователно фактите, поставени в основанието на исквете, – нарушаването на алгоритъма за дължимо правнорегламентирано поведение, с които се свързва възникването на спорното право, са доказани. Спорът пред въззивния съд е сведен до спор по размера на исквете – за справедливия размер на обезщетенията за неимуществени вреди, причинени от противоправното и виновно поведение на служителя на ответника, до който следва да бъдат уважени исквете, предявени от децата на починалата.

За да се произнесе по спора в рамките на правомощията си, с оглед и доводите, релевирани в срока за въззивно обжалване и насрещните доводи в отговора на въззивната жалба, въззивният съд взе предвид следното :

Двете по-големи деца на починалата на 36 г. Д. Й. са били на 4 г. и 5 м. – Й. и на 1 г. и 9 м. – А. в деня на смъртта на майка им, а П. е роден в същия ден в хода на проведената операция на родилката по израждането му.

За установяването на търпените от тях неимуществени вреди са

събрани само гласни доказателства чрез разпит на 10 свидетели. Законът не установява правила, които обвързват съда да приеме за доказан определен факт въз основа на свидетелски показания, а формирането на вътрешното убеждение за това кои факти са доказани въз основа на показанията става въз основа на преценката на съда на тези показания. Съгласно чл. 172 ГПК, преценката на показанията на роднините, на настойника или на попечителя на посочилата го страна, на осиновителите, на осиновените, на тези, които се намират с насрещната страна или с роднините ѝ в граждански или наказателен спор, на пълномощниците, посочени от техните доверители, както и на всички други, които са заинтересовани в полза или във вреда на една от страните, се извършва с оглед на всички други данни по делото, като се има предвид възможната тяхна заинтересованост.

От показанията на разпитаните в съдебно заседание на 07.02.2020г. свидетели за установяване на търпените от ищците неимуществени вреди, преценени вкл. и при условията на чл. 172 ГПК, е установено, което не е оспорено във въззивното производство като фактически положения, следното:

След смъртта на майка си Й. се затворила в себе си, а А. прегръщала силно св. Д. – близка на семейството, децата ходели на гробищата, за да се чувстват близко до майка си и да я помнят; леля им Т. – тяхната детегледачка, все казвала пред свидетелката, че децата страдат от липсата на майка и питат за нея. Св. Ц. – съпруг на лелята на децата Д. – сестра на баща им, също е потвърдил, че Й. и А. чувстват липсата на майка си и реагират болезнено при вида на деца, съпроводени от родители; Й. не искала да присъства на празника Осми март, тъй като знаела, че майка ѝ няма да дойде; П. възприемал като майка гледачката им, както и баба си, от която не се отделял и за всяко нещо тичал при нея. Самата гледачка на децата в продължение на 3 години – св. В., е разказала, че е започнала да се грижи за тях през деня, когато П. е бил на 25 дни и усещала, че в нейно лице те виждали майка, като тя продължава да е близка с тях. Тя е споделила, че Й. е изживяла най-тежко загубата на майка си, тъй като разбирала какво се е случило, плачела и страняла от хората, като казвала, че иска майка ѝ да ѝ се радва, а не чужди хора, продължавала да страда; А. първоначално се държала предпазливо с гледачката, а впоследствие се привързала към нея и все я питала „кога ще се върне мама“, рисувала картички за празниците и ги носела на гроба ѝ, децата сами искали да ходят там, тъй като по този начин считали, че контактуват с майка си ; П., когато

отгледала от невръстно бебе на няколко дни, бил най-привързан към нея, като я наричал няколко пъти „мама“, така я определял и пред други деца, като свидетелката продължавала да общува с него, тъй като работи в детската градина, която посещава той, и той я питал къде е майка му и казвал, че иска тя да го гушка. Св. В. е посочила и, че децата не искали да празнуват рождените си дни, понеже се чувствали непълноценни. Св. Я. – леля на децата, сестра на баща им, общува често с тях, също е споделила, че Й. станала по-затворена, по-мълчалива и вглъбена, често говорила за майка си, ползвала вещи на майка си (нейни бижута), винаги отчитала, че други познати деца имат майка; А. отказвала да общува в детската градина, усамотявала се, не участвала в празници, особено на Осми март, подобно на П., търсела близостта на баща си; децата сами искали да посещават гробищата; П. дълго се гушкар в свидетелката, питал баба си, плачейки, защо няма майка. Тази свидетелка е разказала, че Д. била всеотдайна майка, Й. имала силна връзка с нея, както и А., като цялата грижа за децата била нейна (така и св.Д.). Св. Л. – баба на ищите по бащина линия, сочи, че е денонощно с тях, живеят заедно и децата са сигурни, когато са близо до нея. Отбелязала е, че Й. помни майка си и тя много ѝ липсва. Децата ходели на гробища в събота и в неделя. Й. плакала много пъти пред нея за майка си и се гушкала. А. в детската градина прегръщала учителките и леличките, за да я целуват. Много ѝ липсвала майка й. Във всекидневната им стая има само снимки на Д., от които П. я познава и казвал на леля си Т. (гледачката им), че я обича като негова майка. На свидетелката Л. също ѝ е казвал „мамо“. Веднъж П. казал на едно момиченце, че майка му е умряла, защото чичо доктор не е зашил коремчето ѝ и тя е умряла, но свидетелката е пояснила, че той не знае, че майка му е починала на рождения му ден. Връщайки се от детската градина, П. ѝ казал:- „Бабо, нали ти няма да умираш“, защото леличките му казали, че ако тя умре няма кой да ги гледа. Св. Г. е другата баба на децата – майка на майка им, и тя е потвърдила, че дъщеря ѝ е била много грижовна майка, Й. много пъти ѝ казвала, че мама много ѝ липсва, защото се събира с деца и гледа техните майки, а тя няма майка; спомняла си, че помагала на майка си в кухнята. Докато била по-малка, Й. питала, къде е мама и свидетелката ѝ казвала, че мама е на небето, като звездичка. А. не познава майка си, защото била малка. Разбрала, че няма майка, когато видяла, че няма кой да я гушка и да ѝ чете приказки и да се грижи толкова добре, както майка й. А. ходела на детска

градина и там много пъти казвала, че като гледа как идват майките да прибират децата си, а нейната майка я няма и всяко дете го гуши мама, а нейната майка я няма, питала дали ще си дойде мама някога, а свидетелката не знаела какво да й каже. П., който не познава майчина ласка, бил отгледан от Т., и когато тя си намерила работа и си тръгнала, децата много плакали за нея, особено П.. Когато П. виждал деца с майки, той ставал нервен и искал и той да си има мама. Св. А. – първи братовчед на Д., също е разказал, че тя е била много грижовна майка и постоянно била с децата. След смъртта ѝ Й. била потисната, плачела за майка си, както и А., а П. все питал къде е неговата майка; децата посещавали гроба на майка си. Св. Г. – дядо по майчина линия на децата, също свидетелства, че дъщеря му била много грижовна майка; Й. разпитвала за детството на майка си, плачела за нея; А. също плачела, но казвала, че мама ще си дойде, а П., който познава майка си само от снимки, питал за нея, бил тъжен; когато ходели на гробищата, всички деца плачели. Св. Й. – вуйна на децата (съпруга на брата на майка им), сочи, че Й. и А. искали да гледат снимки на майка си и не искали да си тръгват от дома ѝ; Й. се затворила в себе си, не искала да участва в честването на Осми март, искала да ѝ се прави прическа, както майка ѝ я правила; П. се гушкал в дядо си, разказвал в детската градина, че неговата мама е на гробищата; децата казвали, че спят заедно с мама, понеже над леглото им имало снимка на майка им. Св. Й. – вуйчо на децата, е споделил, че сестра му била „страхотна“ майка – пренебрегвала себе си заради децата и мъжа си; Й. понесла тежко смъртта ѝ, станала тиха и затворена, загубила и любопитството си, поискала от татко си да им направи снимка с майка им, която да бъде пред тях, когато се хранят; въпреки че А. не е осъзнала какво се е случило с майка ѝ, след това започнала да се натъжава и при вида на снимки на майка си се разплаквала, а всички деца се натъжавали на празника на майката, а А. се разплакала заради диктовка, посветена на майката, каквато тя знаела, че няма; П. разбрал, че майка му е на небето, трите деца плачели в дома на майка им, където непрекъснато искали да им се говори за нея, ходили и на гробищата.

Обсъдените показания са последователни и логични, и преди всичко правдоподобни откъм обстановката, на която са посветени. Отношенията на свидетелите с ищците не изключват обективността им. При преценка на показанията и независимо от въведеното в закона предположение за заинтересованост на показанията на роднините, няма основание при

критичния им анализ съдът да не им даде вяра, въпреки че са дадени от лица от близкия, включително и семеен, кръг на децата. С оглед обстоятелствата, за които се свидетелства, именно близките до децата – ищци имат лични впечатления за отражението върху живота и развитието им на най-голямата загуба в живота им. Показанията безспорно са житейски убедителни и в унисон с последиците, за които се отнасят, като основани на функционирането и влиянието на връзката – майка дете за превръщането му в пълноценна личност. От тях се установяват, както е приел и ВдОС, несравнимите с друга житейска загуба страдания на деца, останали в невръстна възраст без базисния източник на сигурност за едно дете. В тази връзка са установени и изпитвания от тях страх от изоставяне от близки хора и състоянието на тревожност, усещането за трайна непълноценност и проявата на изключителна нужда от обич от околните, както и необходимостта от физическа близост и търсенето на фигура на близка жена, заместваща липсващата майчина ласка; установени са и затрудненията в общуването им и тъгата, която изпитват при всеки празник, включително и на Осми март, който им напомня, че са без майка. Мъката на най-голямото дете Й. е свързана и с конкретните спомени за внезапно и безвъзвратно изчезналата от живота ѝ майка. За другите две по-малки деца тя е свързана с невъзможността за задоволяване на основните им потребности от основната фигура на привързаност и на основния обгрижващ и откликващ на нуждите родител за един човек в най-ранното му развитие и оттук усещането за несигурност, непълнота и постоянна липса в живота им. През целия си живот П. ще свързва рождения си ден със смъртта на своята майка, а липсата на базисната за човешкото развитие връзка майка–дете ще съпътства и тримата при изграждането на всички следващи ключови през живота им връзки. Приетите от първоинстанционния съд обстоятелства за претърпените вреди и вредите, които ищите ще продължават да търпят поради лишаването от майчина грижа, не са оспорени в детайли от жалбоподателя. Оспорва се принципно доказателствената стойност на свидетелските показания на роднините на ищите, която законът не отрича. Както се подчерта, дефинитивно в случая именно близките на ищите, възприели трагедията в семейството им, могат да свидетелстват за отражението ѝ върху емоционалното състояние и живота на децата, останали без основната фигура в живота на всяко дете и център на сигурността при тяхното развитие и съзряване. Фактът, че по делото не е допуснато

изслушване на психологическа и/или психиатрична експертиза не може да се интерпретира, както желае жалбоподателят, в посока недоказване на търпените от ищците вреди. След като за изясняване на някои възникнали по делото въпроси не са били необходими специални знания, не е имало основание за назначаване на вещи лица. Следователно липсата на заключения на психологическа и/или психиатрична експертиза не води до непълнота на доказването. Съобразно горепосоченото, изхождайки от житейската логика в развитието на човешката личност, показанията на 10-те разпитани свидетели са в хармония с данните по делото и правдиви, като почиващи на действителността, в частност на последиците при настъпването на смъртта на майката за трите ѝ невръстни деца, без да е необходимо децата да са диагностицирани с психични разстройства, които поначало правят страданията по-интензивни. Отделен е въпросът, че жалбоподателят не е концентрирал вниманието си върху факта възможно ли е децата да бъдат консултирани с психиатър на възрастта, на която ги е заварила трагедията в семейството им. Това, че децата не са възпрепятствани и са стимулирани да помнят своята майка чрез поставяне на снимки в дома им, чрез посещения на нейния роден дом и на гроба ѝ, също не може се тълкува в посоката, в която жалбоподателят иска. Същото се отнася и до установеното по делото, че децата са продължили да функционират социално по обичайния за едно дете начин чрез посещение на детска градина и на училище без да има данни, че не се справят с учебния материал (а Й. е и отличен математик – така показания на св. Л.). Граничат с цинизъм доводите, които се свеждат до съждение, че децата по-скоро следва да забравят майка си, за да се „щади“ психиката им, както и, че по делото не била установена „по-специална“ връзка майка – деца, без да е посочено какво съдържателно се влага в „по-специална“, освен че жалбоподателят счита, че ниската възраст на децата не предпоставя тежки страдания, но по този начин игнорира неповторимата и незаменима, въпреки усилията на останалите близки, роля на майката като основополагаща фигура в човешкото развитие, от която ищците са лишени веднъж завинаги в самото начало на своето детство, а П. в самото начало на житейския си път. По делото не е поставян на самостоятелно обсъждане и изследване въпрос дали до по-интензивни вреди води загубата на майката в малка възраст или във възраст, при която детето има формирани спомени с майка си. Съгласно ППВС № 4/1968г. при определяне на размера на неимуществените вреди следва да се

вземат предвид всички обстоятелства, обуславящи тези вреди и то не само чрез посочването им, но и при отчитане на тяхното значение за размера на вредите. При определяне на справедливо обезщетение за неимуществени вреди при причиняване на смърт, от значение са възрастта на увредения, отношенията между него и близкия, претендиращ обезщетението, както и обстоятелствата, при които е настъпил вредоносният резултат. Съдът извършва винаги конкретна преценка на релевантните обстоятелства за определянето по справедливост на обезщетенията за неимуществени вреди, които се претендират в производството. И именно въз основа на тази конкретна преценка и въззивният съд счита, че обезщетения в определения и претендиран размер от по 200 000 лв. са адекватни на обема и интензитета на търпените вреди, които ищците ще продължат да понасят през цялото си съществуване поради нелепата загуба на майка си при операция при раждането на най-малкия от тях. Няма основание тези обезщетения да бъдат редуцирани на основание чл. 51, ал. 2 ЗЗД, тъй като в срока за отговор на исковата молба ответникът не е релевирал възражение за съпричиняване с цел намаляване на отговорността си, на каквото на практика се позовава в хода на устните състезания пред въззивния съд.

С оглед всичко изложеното по-горе за фактическия състав на отговорността, която се иска да бъде ангажирана в настоящия процес, по делото е доказано при условията на главно и пълно доказване (създаващо сигурно убеждение в истинността на фактическото твърдение) от страна на ищците, че е налице противоправно поведение, с което е осъществен състав на престъпление, и причинна връзка между това поведение на лекаря-акушер-гинеколог и вредоносния резултат, настъпил след проведената оперативната интервенция за изграждането на ищеца. Тъй като границите на отговорността по чл. 49 ЗЗД се определят от деликтното поведение на лицето, което е било натоварено да извърши определена работа, правното положение на ответника като възложител на работата зависи от това на сочения за причинител на вредите при или по повод изпълнението на работата. Следователно в конкретния казус са налице основания за ангажиране на търсената отговорност на ответника, като вредите, които ищците понасят като деца на починалата родилка, подлежат на обезщетяване с определените от съда обезщетения, въпреки че паричната сума никога не може да възстанови непрежалимата неочаквана загуба на майката, която остава за цял живот, но осигурява възможност за компенсация с други блага.

При горните мотиви предявените искове са основателни до размера от по 200 000 лв. ведно със законната лихва върху обезщетенията, начиная от 09.10.2016г., откогато е присъдена (чл. 84, ал. 3 вр. чл. 111, б. "в" ЗЗД), а обжалваното решение, с което същите са уважени до посочените размери, се

потвърждава като правилно и с препращане към мотивите на първоинстанционния съд, кореспондиращи на приетото от въззивния съд (чл. 272 ГПК). На основание чл. 38, ал. 2 ЗА вр. чл. 78, ал. 1 ГПК, при този изход на спора, в полза на представителя по пълномощие на ответниците по жалбата се присъжда адвокатско възнаграждение за безплатна правна помощ в размер на 13 825 лв. То се равнява на половината от адвокатското възнаграждение, определено, но само като ориентир, на база минималния размер на адвокатското възнаграждение с оглед общия материален интерес по спора, чието разглеждане на етапа на въззивното производство е приключило в едно открито заседание без събиране на нови доказателства при едни и същи усилия на защитата по исковете на тримата ищци с общ правопораждащ факт на търсената с тях отговорност (вж. решение от 25.01.2024г. по дело С-438/2022г. на СЕС, задължително за националните съдилища).

Така мотивиран, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 57 от 29 ноември 2023г. по гр. д. № 364/2019г. на Видинския окръжен съд в обжалваните осъдителни части.

ОСЪЖДА Многопрофилна болница за активно лечение „Света Петка“ АД, ЕИК 105515902, да заплати на основание чл. 38, ал. 2 ЗА вр. чл. 78, ал. 1 ГПК на адв. М. П. адвокатско възнаграждение за безплатна правна помощ на ответниците по въззивната жалба в размер на 13 825 лв.

Решението е постановено при участието на трето лице помагач на ответника „ДЗИ Общо Застраховане“ ЕАД.

Решението може да се обжалва, при условията на чл. 280 ГПК, в едномесечен срок от връчването му пред ВКС на РБ.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____